

27 (267).
TİGRANUHİ M.NİN HİKÂYESİ
(1943, İstanbul doğumlu)
BÜYÜKANNEM

Büyükannem, askere alınmaması için kocasını savaş sırasında bir kuyuda saklar; zira götürülenlerin öldürüldüklerini biliyorlardı. Bir de, "Ermeniler askere alınmayacak" diye bir haber yayılır. Büyükannem kocasını kuyudan çıkarıp, getirir sedirin üstüne oturtur. Büyükbabamın yüzünün sapsarı olduğunu görür; o çok zayıflamışmış. Sonra bir emir gelir: "Ermeni erkekleri dışarı çıksın; barışacağız" diye. Büyükbabam da gider barışmaya. Ama yakalayıp ellerine kelepçeleri takarlar; götürüp hepsini de ırmağın kenarında boğazlarlar.

Büyükannem der ki: "Armenak, sonunun böyle olacağını bilseydim seni o kadar uzun süre kuyuda saklamazdım."

Büyükannemin bir kızı, bir de ikiz oğulları olur. Fransızlar gelip çocukları toplarlar ve öksüzler yurduna götürürler; büyükannemin iki oğlunu da götürürler.

Büyükannem ve yanında kalan kızı, Türklere satıp geçimlerini sağlamak üzere ketenden yere serecek kilimler örerler.

Katliam başlar; yağmalama olayları olur; kızların namusu da elden gider.

Büyükannem kayınbabasına der ki: "Düğünümde bana bir sürü altın takmışlardı; onları çıkarıp bir güvece dolduralım."

Türkler eve girdiğinde kayınbaba o altınları onlara verir ve der ki: "Alın bütün bunlar sizin olsun! Yalnız kızlarımın ve gelinimin namusuna dokunmayın."

Katliam sırasında on yaşında olan, babamın babasına gelince, katliamdan sonraki 5-6 yıl boyunca gece yarılarna kadar babasıyla çalışmış ki Türkler içeri daldığında uyanık olsunlar.

Dul kalan büyükannem kendisinden yaşça çok küçük bir gençle evlenir; o genç on altı yaşında ya var ya yokmuş. Büyükannem başında kendisini koruyacak bir erkek bulunmasını istemiş. Gencin babası karşı çıkmış o uygunsuz evliliğe; gelip büyükannemi sopayla dövmüş ve demiş ki: "Sen eşek kadar çoluk çocuk sahibi karı benim oğlumun baştan çıkarıyorsun." Ama onlar büyükannemin bir koruyucusu olsun diye evlenmişler. Sonra babam Nazar doğmuş, sonra halam ve diğerleri. Sonra o genç büyükbabam hastalanır; apandisiti patlar; hekimler hastalığının nedenini anlayamazlar ve ölür. Büyükannem de düşer, omuzu çıkar; "Ah, kolum!" der; yataklara düşer ve acıdan ağlar. Babam Nazar henüz on bir yaşındayken babasını kaybeder. Annesi ise genç kocasının nasıl gömüldüğünü bile bilmez.

Babamın amcası Nazar'a sorar: "Bizim paramız yok; annen yatakta, babanın kefenini kim yaptı biliyor musun? Emin Grigor kumaş tüccarıdır; o yaptı. Şimdi parasını istiyor."

Babam Nazar da o genç yaşında Emin Grigor'un evine gider ve der ki: "Biz fakir bir aileyiz; annem hasta yatıyor. Kefenin kaç para tuttuğunu sormaya geldim. Param olursa ödeyeceğim; zira babamın mezarında borç içinde yatmasını istemem, o yüzden bilmek istiyorum."

Emin Grigor da: "190 kuruş tuttu" diye cevap verir.

Bir gün babam gider Grigor'a bir altın verir. Başka bir gün de 90 kuruş verir ve şöyle der: "Babam mezarında borçlu olarak yatmadığı için artık rahatım."

Emin Grigor parayı cebine koyar ve der ki: "Helal olsun, sen borcunu ödemesini bildin." Kızına da der ki: "Çay getirin; bir yastık getirin sırtına koyun; hamur işi yiyecekler getirin yesin."

Babam çayı hayatında ilk defa orada içer.

Yıllar geçti; babam tanınmış bir insan oldu. Herkes Nazar'ın inşa ettiği evleri parmakla gösterirdi. Allah'a şükür ki, maddi durumumuz iyiydi. Ama sen şu kaderin cilvesine bak ki, büyükbabamın kefeninin parasını isteyen o Emin Grigor öldü. Oğlu Kızılırmak'ta boğuldu; kızı ise aklını kaybetti: temizlik takıntısı başlamıştı. Leğen kemiği aşındı; hastaneye kaldırıldı. Babam onun bütün masraflarını üzerine aldı; o hastanın günlük masraflarını kendisi karşılıyordu. Ameliyat ederler; babam platin getirtir ve yerleştirirler; ama ameliyat başarılı geçmez. Kız o vaziyette eve gelir; babasının ve annesinin ölmüş olduğunu görür. Bütün defin masraflarını babam karşılar. Öyle ki, hayat nedir? Servet nedir? Güzellik nedir? Bilim nedir? İnsan hiçbir şeye güvenmemeli; zira bütün bunları düzenleyen Tanrı'dır. Önemli olan "Her şeyden evvel bana sığın" diyen Tanrı'nın sözüdür.

O adam zengindi; büyükbabamın kefenini hazırlamıştı; ama kendi şahsı ve ailesi için hiçbir şey yapamadı. Ölünce onu babam gömdü. Onun karısı öldü; onu da babam gömdü. Kızı aklını kaçırap öldü; onu da yine babam gömdü. "Ne idim; ne oldum; daha neler olacağım." sözleri ne kadar doğru!